

Пропозиції Американської торгівельної палати в Україні до проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей кримінального провадження в податкових відносинах та питань адміністрування податків і зборів» (реєстр. номер – 3448)

Зміст положення (норми) запропонованого проекту	Зміст зміни положення (норми) запропонованого проекту	Коментарі
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ		
Стаття 42. Листування з платником податків		Стаття 42. Листування з платником податків
<p>...</p> <p>42.4. З платниками податків, які подають звітність в електронній формі, листування контролюючих органів здійснюється засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог закону щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.</p> <p>На вимогу платника податків, який отримав документ в електронній формі, контролюючий орган надає такому платнику податків відповідний документ у паперовій формі протягом трьох робочих днів з дня надходження відповідної вимоги (в письмовій або електронній формі) платника податків.</p>	<p>...</p> <p>42.4. З платниками податків, які подають звітність в електронній формі, листування контролюючих органів здійснюється виключно засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням вимог закону щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.</p> <p>На вимогу платника податків, який отримав документ в електронній формі, контролюючий орган надає такому платнику податків відповідний документ у паперовій формі протягом трьох робочих днів з дня надходження відповідної вимоги (в письмовій або електронній формі) платника податків.</p>	<p>Електронний зв'язок у формі обміну інформацією між державою і громадянином, зокрема, між контролюючими органами і платниками податків вимога часу. Тому з метою уникнення зловживань з боку контролюючих органів, а також з метою покращення електронних сервісів, які надає держава платникам податків, пропонується передбачити виключний обов'язок контролюючих органів листуватись з платниками податків, які подають звітність в електронній формі, засобами електронного зв'язку.</p>

Стаття 56. Оскарження рішень контролюючих органів	Стаття 56. Оскарження рішень контролюючих органів	Стаття 56. Оскарження рішень контролюючих органів
<p>56.18. <u>З УРАХУВАННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ, ВИЗНАЧЕНИХ СТАТТЕЮ 102 ЦЬОГО КОДЕКСУ, ПЛАТНИК ПОДАТКІВ МАЄ ПРАВО ОСКАРЖИТИ</u> в суді податкове повідомлення - рішення або інше рішення контролюючого органу у будь-який момент після отримання такого рішення. Рішення контролюючого органу, оскаржене в судовому порядку, не підлягає адміністративному оскарженню. Процедура адміністративного оскарження вважається досудовим порядком вирішення спору.</p> <p>При зверненні платника податків до суду з позовом щодо визнання протиправним та/або скасування рішення контролюючого органу грошове зобов'язання вважається неузгодженим до дня набрання судовим рішенням законної сили, за умови що позов направлено до суду протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення, або днем закінчення процедури адміністративного оскарження.</p>	<p>56.18. <u>З УРАХУВАННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ, ВИЗНАЧЕНИХ СТАТТЕЮ 102 ЦЬОГО КОДЕКСУ, ПЛАТНИК ПОДАТКІВ (інша особа, права, свободи чи інтереси якої порушені) МАЄ ПРАВО ОСКАРЖИТИ</u> в суді податкове повідомлення - рішення або інше рішення контролюючого органу у будь-який момент після отримання такого рішення. Рішення контролюючого органу, оскаржене в судовому порядку, не підлягає адміністративному оскарженню. Процедура адміністративного оскарження вважається досудовим порядком вирішення спору.</p> <p>При зверненні платника податків до суду з позовом щодо визнання протиправним та/або скасування рішення контролюючого органу грошове зобов'язання вважається неузгодженим до дня набрання судовим рішенням законної сили, за умови, що позов направлено до суду протягом 10 календарних днів, що настають за днем отримання податкового повідомлення-рішення, або днем закінчення процедури адміністративного оскарження.</p> <p>Звернення платника податків (іншої особи,</p>	<p>Відомі непоодинокі випадки, коли грошові зобов'язання платником податків узгоджуються помилково, тому, не дивлячись на загальний принцип права на оскарження протягом встановленого статтею 102 загального терміну і чітко встановлений термін для судового оскарження неузгодженого грошового зобов'язання, доцільно розширити коло суб'єктів, які мають право на оскарження (зокрема, також і на це направлений цей законопроект), а також унормувати право на звернення до суду у випадку узгодженого грошового зобов'язання.</p>

Відсутній.	<p><u>права, свободи чи інтереси якої порушені) до суду з позовом щодо визнання протиправним та/або скасування рішення контролюючого органу стосовно узгодженого грошового зобов'язання здійснюється з урахуванням строків давності, встановлених цим пунктом.</u></p>	
<p>~~56.19. У разі коли до подання позовної заяви проводилася процедура адміністративного оскарження, платник податків має право оскаржити в суді податкове повідомлення-рішення або інше рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання протягом місяця, що настає за днем закінчення процедури адміністративного оскарження відповідно до пункту 56.17 цієї статті.~~</p>	<p><u>56.19 З УРАХУВАННЯМ СТРОКІВ ДАВНОСТІ, ВИЗНАЧЕНИХ СТАТТЕЮ 102 ЦЬОГО КОДЕКСУ, ПЛАТНИК ПОДАТКІВ (інша особа, права, свободи чи інтереси якої порушені) МАЄ ПРАВО ОСКАРЖИТИ в суді дії або бездіяльність контролюючого органу, якщо такі дії чи бездіяльність порушили права платника, встановлені цим Кодексом, або збільшили суму грошового зобов'язання такого платника без отримання податкового повідомлення-рішення або іншого рішення контролюючого органу, у будь-який момент після того, як стало відомо про вчинення таких дій чи бездіяльності.</u> <u>Дії чи бездіяльність контролюючого органу, оскаржені в судовому порядку, не підлягають адміністративному оскарженню.</u> <u>Процедура адміністративного оскарження вважається досудовим порядком вирішення</u></p>	<p>Відомі непоодинокі випадки, коли дії чи бездіяльність податкового органу порушують права платника податків без отримання ним будь-якого рішення контролюючого органу, наприклад, нарахування пені в інтегрованій картці платника, тому доцільно унормувати право на звернення до суду для таких випадків не тільки платнику податків, але й іншим особам, чії права порушуються, свободи обмежуються.</p>

	<u>спору.</u>	
Стаття 81. Умови та порядок допуску посадових осіб контролюючих органів до проведення документальних виїзних та фактичних перевірок	Стаття 81. Умови та порядок допуску посадових осіб контролюючих органів до проведення документальних виїзних та фактичних перевірок	
<p>81.1. Посадові особи контролюючого органу мають право приступити до проведення документальної виїзної перевірки, фактичної перевірки за наявності підстав для їх проведення, визначених цим Кодексом, та за умови пред'явлення або надіслання у випадках, визначених цим Кодексом, таких документів:</p> <p>...</p> <p>Непред'явлення або ненадіслання у випадках, визначених цим Кодексом, платнику податків (його посадовим (службовим) особам або його уповноваженому представнику, або особам, які фактично проводять розрахункові операції) цих документів або пред'явлення зазначених документів, що оформлені з порушенням вимог, встановлених цим пунктом, відсутність законних підстав для здійснення перевірки, є підставою для недопущення посадових (службових) осіб контролюючого органу до проведення документальної виїзної або фактичної перевірки.</p> <p>ВІДМОВА платника податків та/або</p>	...	<p>Пропонована законопроектом конструкція про самостійне складення акту, який засвідчує факт відмови, платником податків є складною у застосуванні. Крім того, реалізація на практиці цього положення вимагатиме встановлення певного порядку складання таких актів, їх форм, який навіть не пропонується передбачити цим положенням. Тому доцільним є забезпечити обов'язок контролюючого органу складати такі акти, а право платника податків повідомляти контролюючий орган про недотримання такого обов'язку уповноваженими представниками контролюючого органу.</p>
	81.2. У разі відмови платника податків та/або	

<p>посадових (службових) осіб платника податків (його представників або осіб, які фактично проводять розрахункові операції) ВІД ДОПУСКУ ДО ПЕРЕВІРКИ НА ІНШИХ ПІДСТАВАХ, НІЖ ВИЗНАЧЕНІ В АБЗАЦІ П'ЯТОМУ ЦЬОГО ПУНКТУ, НЕ ДОЗВОЛЯЄТЬСЯ.</p>	<p>посадових (службових) осіб платника податків (його представників або осіб, які фактично проводять розрахункові операції) у допуску посадових (службових) осіб контролюючого органу до проведення перевірки уповноваженими особами контролюючого органу за місцем фактичного провадження платником податків діяльності (розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника), вказаному у направленні на перевірку, обов'язково і невідкладно складається у двох примірниках акт, який засвідчує факт відмови, один примірник якого вручається під підпис, відразу після його складання, платнику податків та/або уповноваженій особі платника податків.</p>	
<p>81.2. У разі відмови платника податків та/або посадових (службових) осіб платника податків (його представників або осіб, які фактично проводять розрахункові операції) у допуску посадових (службових) осіб контролюючого органу до проведення перевірки уповноваженими особами контролюючого органу за місцем фактичного провадження платником податків діяльності (розташування господарських або інших об'єктів права власності такого платника), вказаному у направленні на перевірку, невідкладно складається у двох примірниках акт, який засвідчує факт відмови, один примірник якого вручається під підпис, відразу після його складання, платнику податків та/або уповноваженій особі платника податків.</p>	<p>Посадова (службова) особа платника податків (його представник або особа, яка фактично проводить розрахункові операції) має право надати свої письмові пояснення до складеного контролюючим органом акту.</p>	
<p>Посадова (службова) особа платника податків (його представник або особа, яка</p>	<p><u>Ненадання акту, який засвідчує факт відмови, платнику податків є правопорушенням уповноваженої службової особи контролюючого органу, про що платник у довільній формі може</u></p>	

<p>фактично проводить розрахункові операції) має право надати свої письмові пояснення до складеного контролюючим органом акту.</p> <p>У разі якщо уповноважені особи контролюючого органу відповідно до вимог цього пункту не склали акт за місцем фактичного провадження платником податків діяльності або не надали його платнику податків (уповноваженій особі платника податків), то акт, який засвідчує факт відмови у допуску посадових (службових) осіб контролюючого органу до проведення перевірки, мають право скласти посадові (службові) особи платника податків (його представники або особи, які фактично проводять розрахункові операції).</p>	<p><u>повідомити контролюючий орган для вжиття заходів притягнення до відповідальності такої особи, встановленої законом.</u></p>	
<p>Стаття 86. Оформлення результатів перевірок</p>	<p>Стаття 86. Оформлення результатів перевірок</p>	
<p>...</p> <p>13. Контролюючому органу забороняється направляти (доводити до відома у будь-якій іншій формі) матеріали перевірки платника податків до органів досудового розслідування, прокуратури до моменту закінчення строку сплати узгодженого грошового зобов'язання, який визначений пунктом 57.3 статті 57 цього</p>	<p>...</p> <p>13. Контролюючому органу забороняється направляти (доводити до відома у будь-якій іншій формі) матеріали перевірки платника податків до органів досудового розслідування, прокуратури або органу уповноваженого вирішувати питання щодо застосування санкцій за порушення законодавства у</p>	<p>Таке трактування дозволяє податковій направляти матеріали на досудове слідство після закінчення строку сплати узгодженого зобов'язання навіть, якщо воно було повністю погашено.</p> <p>Крім того, такі матеріали податковою надсилаються не тільки до правоохоронних</p>

Кодексу.	зовнішньоекономічній сфері , або будь-якому іншому органу виконавчої влади до моменту закінчення строку сплати узгодженого грошового зобов'язання, який визначений пунктом 57.3 статті 57 цього Кодексу, а також у разі сплати узгодженого грошового зобов'язання в термін, який визначений пунктом 57.3 статті 57 цього Кодексу.	органів, а ще й до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (у випадку встановлення порушень законодавства у зовнішньоекономічній сфері), що призводить до накладання на платника податків санкцій без факту встановлення порушення в його діях та суттєво порушує його права.
КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ		
Стаття 49. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності	Стаття 49. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності	
<p>1. Особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею злочину і до дня набрання вироком законної сили минули такі строки:</p> <p>1) два роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачене покарання менш суворе, ніж обмеження волі;</p> <p>2) три роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачене покарання у виді обмеження або позбавлення волі;</p> <p>3) п'ять років – у разі вчинення злочину середньої тяжкості;</p>	<p>1. Особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з дня вчинення нею злочину і до дня набрання вироком законної сили минули такі строки:</p> <p>1) два роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачене покарання менш суворе, ніж обмеження волі;</p> <p>2) три роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості, за який передбачене покарання у виді обмеження або позбавлення волі;</p> <p>3) п'ять років – у разі вчинення злочину середньої тяжкості;</p>	<p>Пропонуємо залишити статтю в чинній редакції, оскільки запропоновані зміни збільшують строки давності за кримінальними справами, що стосуються ухилення від сплати податків та фактично розширює відповідальність платників податків.</p>

<p>4) десять років – у разі вчинення тяжкого злочину;</p> <p>5) п'ятнадцять років - у разі вчинення особливо тяжкого злочину.</p> <p>2. Перебіг давності зупиняється:</p> <p>1) якщо особа, що вчинила злочин, ухилилася від досудового слідства або суду. У цих випадках перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання. У цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з часу вчинення злочину минуло п'ятнадцять років;</p> <p>2) на період оскарження в адміністративному або судовому порядку зобов'язань зі сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.</p>	<p>4) десять років – у разі вчинення тяжкого злочину;</p> <p>5) п'ятнадцять років - у разі вчинення особливо тяжкого злочину.</p> <p>2. Перебіг давності зупиняється:</p> <p>1) якщо особа, що вчинила злочин, ухилилася від досудового слідства або суду. У цих випадках перебіг давності відновлюється з дня з'явлення особи із зізнанням або її затримання. У цьому разі особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо з часу вчинення злочину минуло п'ятнадцять років;</p>	
<p>Стаття 212. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)</p>	<p>Стаття 212. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)</p>	
<p>...</p> <p>4. Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, або діяння, передбачені частиною третьою (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до</p>	<p>...</p> <p>4. Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, або діяння, передбачені частиною третьою (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до</p>	<p>Пропонована законопроектом конструкція про сплату узгоджених зобов'язань і відшкодування шкоди передбачає можливість сплатити кошти лише протягом 10 к.д., наступних за певною процесуальною дією,</p>

<p>бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах) цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо відповідні податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодування шкоди, завданої державі їх несвоєчасною сплатою (штрафні санкції, пеня) сплачені в повному обсязі будь-якою особою протягом 10 календарних днів з моменту вручення особі, яка вчинила діяння передбачені цією статтею, повідомлення про підозру або копії обвинувального акту (у разі якщо між моментом вручення повідомлення про підозру та наданням обвинувального акту пройшло менше 10 календарних днів) відповідно до статті 293 Кримінального процесуального кодексу України.</p> <p>...</p>	<p>бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах) цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо відповідні податки, збори (обов'язкові платежі), а також відшкодування шкоди, завданої державі їх несвоєчасною сплатою (штрафні санкції, пеня) сплачені в повному обсязі будь-якою особою до або протягом 10 календарних днів з моменту вручення особі, яка вчинила діяння передбачені цією статтею, повідомлення про підозру або копії обвинувального акту (у разі якщо між моментом вручення повідомлення про підозру та наданням обвинувального акту пройшло менше 10 календарних днів) відповідно до статті 293 Кримінального процесуального кодексу України.</p> <p>...</p>	<p>хоча на практиці непоодинокі випадки, коли узгоджені зобов'язання сплачуються до зазначеної процесуальної дії. Крім того, вказана конструкція не враховує нової редакції статті 40, інших статей, що посилаються на неї, КПК. Тому доцільним є приведення у відповідність положення ч. 4 ст. 212 КК з відповідними положеннями КПК, забезпечивши право сплати узгоджених зобов'язань і відшкодування шкоди до вчинення вказаної процесуальної дії, що також узгоджуватиметься з метою законопроекту.</p>
<p>Стаття 212¹. Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування</p>	<p>Стаття 212¹. Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування</p>	
<p>...</p> <p>4. Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, або діяння, передбачені частиною третьою (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів</p>	<p>...</p> <p>4. Особа, яка вчинила діяння, передбачені частинами першою, другою, або діяння, передбачені частиною третьою (якщо вони призвели до фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів</p>	<p>Те ж, що і до статті 212, див. вище.</p>

<p>коштів в особливо великих розмірах) цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування чи страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та шкода, завдана фондам загальнообов'язкового державного соціального страхування їх несвоєчасною сплатою (штрафні санкції, пеня) сплачені в повному обсязі будь-якою особою протягом 10 календарних днів з моменту вручення особі, яка вчинила діяння, передбачені цією статтею, повідомлення про підозру або копії обвинувального акту (у разі якщо між моментом вручення повідомлення про підозру та наданням обвинувального акту пройшло менше 10 календарних днів) відповідно до статті 293 Кримінального процесуального кодексу України.</p> <p>...</p>	<p>коштів в особливо великих розмірах) цієї статті, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування чи страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування та шкода, завдана фондам загальнообов'язкового державного соціального страхування їх несвоєчасною сплатою (штрафні санкції, пеня) сплачені в повному обсязі <u>до або</u> протягом 10 календарних днів з моменту вручення особі, яка вчинила діяння, передбачені цією статтею, повідомлення про підозру або копії обвинувального акту (у разі якщо між моментом вручення повідомлення про підозру та наданням обвинувального акту пройшло менше 10 календарних днів) відповідно до статті 293 Кримінального процесуального кодексу України.</p> <p>...</p>	
КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ		
<p>Стаття 40. Слідчий органу досудового розслідування</p>	<p>Стаття 40. Слідчий органу досудового розслідування</p>	
<p>4. Слідчий зобов'язаний:</p> <p>1) виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі.</p>	<p>4. Слідчий зобов'язаний:</p> <p>1) виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі.</p>	

<p>Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому цим Кодексом, тягне за собою передбачену законом відповідальність;</p> <p>2) після початку досудового розслідування щодо діянь, кваліфікованих за статтею 212 чи 212¹ Кримінального кодексу України, перевірити чи грошове зобов'язання (недоїмка) визначене податковим повідомленням-рішенням (вимогою) контролюючого органу:</p> <p>а) є неузгодженим;</p> <p>б) визнане протиправним та/або скасоване;</p> <p>в) сплачене у повному обсязі будь-якою особою протягом строку, встановленого пунктом 57.3 статті 57 Податкового Кодексу України (частиною четвертою статті 25 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування").</p> <p>У випадку встановлення однієї з обставин, передбачених цим пунктом, кримінальне провадження повинно бути закрито протягом п'яти робочих днів з моменту, як стало відомо</p>	<p>Невиконання слідчим законних вказівок та доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому цим Кодексом, тягне за собою передбачену законом відповідальність;</p> <p>2) протягом п'яти робочих днів після початку досудового розслідування щодо діянь, кваліфікованих за статтею 212 чи 212¹ Кримінального кодексу України, та до проведення будь-яких слідчих дій та/або застосування заходів забезпечення кримінального провадження перевірити чи грошове зобов'язання (недоїмка) визначене податковим повідомленням-рішенням (вимогою) контролюючого органу:</p> <p>а) є неузгодженим;</p> <p>б) визнане протиправним та/або скасоване;</p> <p>в) сплачене у повному обсязі протягом строку, встановленого пунктом 57.3 статті 57 Податкового Кодексу України (частиною четвертою статті 25 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування").</p> <p>У випадку встановлення однієї з обставин,</p>	<p>Необхідно конкретизувати строки встановлення цих обставин, адже їх невизначеність дає можливість для маніпулювання правоохоронним органам та навмисного проведення слідчих дій з метою тиску на платника податків.</p> <p>У випадку виявлення обставин, що передбачають закриття кримінального провадження, необхідно забезпечити платника податків від можливих зловживань органів</p>
---	---	--

про таку обставину.	передбачених цим пунктом, слідчі дії та/або застосування заходів забезпечення кримінального провадження мають бути припинені негайно, а кримінальне провадження повинно бути закрито протягом п'яти робочих днів з моменту, як стало відомо про таку обставину.	слідства шляхом негайного припинення будь-яких слідчих дій.
Стаття 284. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи	Стаття 284. Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи	
... 2. Кримінальне провадження закривається судом: 4) якщо встановлена наявність однієї з обставин, вказаних в пункті 2 частини четвертої статті 40 цього Кодексу.	... 2. Кримінальне провадження закривається судом: 4) якщо під час судового слідства встановлена наявність однієї з обставин, вказаних в пункті 2 частини четвертої статті 40 цього Кодексу.	Без конкретизації цього положення утворюється неоднозначне тлумачення того, хто саме - слідчий чи суддя - повинен закривати кримінальне провадження за наявності обставин, вказаних в пункті 2 частини четвертої статті 40 цього Кодексу. Запропонована конкретизація дозволяє як слідчому самостійно закривати провадження на етапі досудового слідства, так і судді - в ході судового слідства при встановленні таких обставин.